

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre ————— 3 frt — kr.
Félévre ————— 1 frt 50 kr.
Negyedévre ————— 1 frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.
Egyes szám ára 7 kr.

Felelős szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyiltér sora 20 kr.

A lap megjelenik minden szerdán.

A munkások érdekében.

A mezőgazdasági munkásoknak, különösen az 1897. évben nagyobb hullámokat vert mozgalmak a rendes mederbe tért, és így bárha az megszüntnek s a munkás-kérdés rendezettnek nem is tekinthető, — kétségtelen, hogy a mostani viszonylag nyugodtabb helyzet immár alkalmas arra, hogy a szenvedélyek lecsillapodásával, a magyar gazdaközönség a munkás-kérdés rendezése érdekében a maga leghathatósabb társadalmi tevékenységét minden irányban érvényesítse.

A kormányzati intézkedéseknek javarészt sikerült a munkásosztályt az agitáció befolyása alól megszabadítani és meglazítani ama összeköttetéseket, melyekkel az izgatók a munkás népet magukhoz fűzték. Mivel azonban a munkás osztály önkéntelenül vezetőt keres, — nyilvánvaló, hogy ha az erre hivatott gazdaközönség a közvetlen érintkezés révén minden tagjának közreműködése által nem iparkodik a munkaadó és a munkás közötti kapcsolatot ezeltudatosan megerősíteni, s ha csak egyesek foglalkoznak e kérdéssel, — más alakban talán, de ismét tért fog hódítani az agitáció, mely soha sem késik a munkásnép helyzetét, hangulatát minden kínálkozó alkalommal felhasználni.

Tudni való, hogy a gazdaközönség előrelátó böhesességét a munkások mozgalmi által okozott gazdasági zavarok nem tévesztették meg s nem a visszatorlás gondolata, a mely egyénenként foglalkoztatja, hanem azon módok és eszközök mérlegelése, a melyek révén a birtokos és munkás közötti viszonyt mind a két fél érdekében bensőség teljesebbé, bizalmasabbá, pátriarchalisabbá lehetne tenni, — vált feladattá.

Egyénenként, az emberséges bánásmód, a munkás megbecsülése, a jó indulatu tanácsadás, a szükségben való megsegítés által bizonyára minden gazda hozzájárul a jelzett cél eléréséhez, — ámde ezen felül kívánatos az is, hogy a saját munkásaival való érintkezésen kívül minden gazdálkodó foglalkozók a községbeli munkásosztályal is, mert a saját munkásaival való érintkezés által még hinesenek teljesítve azon feladatok, a melyek ellátása a munkáskérdésben a társadalomra tartozik.

E feladatok terjesztéséhez egyebek között, ez idő szerint alkalmas tényezőként ajánlja a kormány a *községi hitelszövetkezetek* alakításának ügyét is. Ha e hitelszövetkezetek alakításánál kellő figyelem és gond fordítatik arra, hogy a szövetkezetbe ne csak a birtokosok és iparosok,

hanem a maguk anyagi viszonyaihoz illő mértékben a gazdaság munkások is bevonassanak; ha a szövetkezetbe való belépésnek nem csak a lehetősége hagyatik fenn a munkásokra nézve, hanem a vezetésre hivatott elemek buzdító szóval, tapintatos eljárással, ezeltudatosan elő is mozdítják azt, hogy a munkások tényleg belépjenek a szövetkezetekbe, — e révén nemesak a takarékossági hajlam fejlesztetik, — hanem eltompított az osztálykülönbségek éle s a szövetkezetek a társadalmi széttagolás helyett, rendeltetésüknek megfelelően, — a társadalmi egyensúly biztosításának is fontos tényezőivé lesznek.

Ugyanezen irányban igen hasznos szolgálatokat tehetnek az *ingyenes községi népkönyvtárak*, a melyek létesítését a kormány anyagilag is támogatja, — ha e könyvtárak népszerűsítésére a gazdaközönség közreműködik. A munkásosztály olvasási vágyát s kedvét eddig az agitáció használta fel: most a népkönyvtárak szervezése révén módja lehet a gazdaközönségnek az agitáció befolyását e téren megbénítani és ellensúlyozni. Az újabb alakuló *munkás olvasó egyletek* a közvetlen és állandó érintkezésre szintén alkalmas eszközül kínálkoznak, — s módot adnak arra, hogy a mint ezt az 1895. évi III-ik Országos Gazda-kongres-

TÁRCZA

Apró történetek.

Az apa és a mama nem imádkoznak!

Ha a szülők nem adnak gyermekeiknek jó példát, valamennyi tanításuk nagyon hamar feledésbe fog menni.

Egy anya sirva mondta: — Oh én szerencsétlen! fiam már nem hallgat reám, apjának és anyjának megveti szavait; magaviselete valóban elrémit; oh mi lesz belőle?

Az ifju azon az uton volt, hogy folyton növekvő kicsapongásaival atyját és anyját a sirba vigye. Habár még csak tizennégy éves volt, csak bánatot és kint okozott szüleinek, anélkül, hogy reményt nyújtott volna a jövőben megjavulásra.

Szegény szülők! Pedig, ha fiok kétségbeesésbe kergette őket, ezért csak magokat kellett volna okolniok. Elhanyagolták s nem szoktatták gyermeküket jó korán a jámbor életre; elmulasztották azon első oktatásokat, melyeket a gyermeknek anyja ölében kell kapnia, nem adtak neki jó pél-

dát, melylyei elől kell járniok az imádkozásban s az összes keresztény erények gyakorlásában. Igaz, akarták ugyan, hogy keresztény nevelésben részesüljön, s buzgó ker. nevelők gondjaira bízák; ámde az intelmek, melyeket neki adtak, meddők maradtak, mivel nem támogatták azokat, nem adtak sulyt azoknak az otthoni példák. A következő eset, melyet nevelőnője beszélt el, elég ékesen szól.

Egyszer a jámbor nő így szólt az akkor még csak hét éves gyermekhez: — Kedvesem, most imádkozunk.

— De jó néni, — felolé a gyermek, miért akarod, hogy imádkozzam? *Hiszen az apa és a mama sem imádkoznak!*

Egy arany-szív.

Egy szegény Péter nevű munkásnak öt gyermeke volt, valamennyien fiuk, kik közül a legidősebb alig volt nyolcz éves. — Néhány hónap óta az élelmiszerek árát nagyon felemelték. Péter éjjel s nappal dolgozott s alig tudott annyit keresni, a min a napi munka befejeztével egy darab kenyeret vegyen, melyet hat részre osztott, egy-egy részt fia, egyet a maga számára. Egyszer a legidősebb gyermek, kinek József volt a

neve, nem akarta elfogadni csak egy negyed-részt az ő adagjának, másszóval épen csak annyit, hogy éhen ne haljon. — Nem érzem magam egészen jól, mondá atyjának; add meg a többi részt vagy oszd el testvéreim között.

— Beteg vagy, szegény gyermekem. Ne mond, mi bajod?

— Oh, mit se aggódjál, csak nem tudok enni; inkább szeretnék lefeküdni.

Az apja ágyba fektette és másnap reggel elment egy orvoshoz s megkérte, hogy szivességből látogassa meg a beteg gyermeket. Az orvos, a ki jó és résztvevő szivű volt, azonnal meglátogatta Józsefet s megtapogatván ütőereit, nem vett észre más bajt, csak nagy gyengeséget. — Uram, mondá József, ne rendeljen nekem semmiféle orvóságot, mert nem tudom bevenni.

— Nem akarsz bevenni semmit, jó fiu. De hát ugyan miért?

— Oh ne kérdezzé miért; sohasem fogom megmondani.

— Jó fiu! Talán csak nem akarsz rossz gyermek lenni; engedelmeskedni fogsz atyád akaratának és az enyémenek. Nem szép, ha a gyermek akaratoskodik.

sus is kívánatosnak jelezte (XXXVIII. hat.) — azok keretében a művelt osztályok befolyásukat a munkásnép érdekeinek előmozdítására, s annak ethikai fejlesztésére használják.

Ugyanezen czél szempontjából igen jelentékeny társadalmi eredményekkel járna az is, ha az 1898: II. t. cikk 71 §-a értelmében létesített *közszégi segélyalapok* iránt a gazdaközönség állandó érdeklődést tanúsítana, — nemcsak úgy, hogy azokat adományosaival gyarapítaná, hanem akként is, hogy az alap kezelése körül befolyását érvényesítené és a segélyalapok igazgatásában való tényleges részvétel útján a községbeli munkásokkal az érintkezést folyton fentartaná.

Az újabb intézmények közül a munkásosztályllyal való társadalmi foglalkozás tekintetéből ezekre utalván, — a munkaadó és a munkás közötti jó viszony istápolásának egy régi módjáról is megemlékezik a kormány, s ez az *aratási ünnep*, melynek keretében a birtokos a jól bevégzett munka után, munkásait vendégül látja és azokkal együtt öröm-ünnepet ül a legjelentékenyebb mezőgazdasági munka szerencsés befejezésekor. Az ilyen ünnepség helyett szokásba vett adomány rideg kiosztása nem pótolja az érintkezésnek azt a közvetlenségét, mely a munkás megbecsülésének jele, és nem pótolja azt a pátriarchalis szíves látást, mely oly nagy hatással van a munkás kedélyvilágára s mely hozzájárul ahhoz, hogy a munkás a birtokosban mindenkor jóakaróját lássa.

Akkor, a mikor azt látjuk, hogy külföldön a munkaadók tervszerűleg újabb és újabb módokat keresnek arra, hogy a munkások kedélyét az agitáció ellen megőrizzék, s újabb és újabb formákat honosítanak meg, melyek keretében a munkaadó és munkás közötti viszony ridegségét enyhíteni és bensőség-

teljesebbé lehet tenni: kívánatosnak látszik, hogy a gazdaközönség az egész vonalon, tervszerűen ellensúlyozza az agitációt és az igazgatók által szított gyűlölködés, bizalmatlankodás s kalandos vágyakozások helyett a tisztos, békés, szorgalmas munka szeretetének és megbecsülésének érzelmeit istápolja a munkások körében.

Szocializmus és kereszténység.

Azon módok mellett, melyek szerint a magyar földművelési miniszter a munkások között felmerült szocializmust ellensúlyozni iparkodik és a mely módok lapunk első cikkében vannak ismertetve, — ugyanezen kérdésben magasabb és valóban a bajok gyökerére ható fejtegetésekkel foglalkozik a Magyar Gazdasági Szemle is Brunetiére után.

Hát tagadhatatlanul üdvöseknek látszanak a minisztertől ajánlott módok is a munkásoknak megóvására a szocializmus izgatásaival szemben. Azonban magukban véve nem elégségesek. Mert a baj gazdasági ugyan, de vallás-erkölcsi is, — a mely oldalt ha elhanyagoljuk, — kétséssé válik a gazdasági bajok orvoslása is.

A szocializmusnak földi menyországot ígérő elvei, az izgatásnak leghatalmasabb eszközei egy, a tulvilági életet tagadó, bölcséleti rendszerből szükségképen következnek. Ezt belátja az egyszerű magyar földműves is józan eszével. Ezért hédit a szocializmus oly ijesztő módon azok körében, a kikben megingott a vallási meggyőződés. Ha a bajokat orvosolni akarjuk, azok gyökeréig kell hatolnunk.

Epen azért érthetetlen és feltűnő dolog az, miért hiányzik a miniszter által a szocializmus ellen javasolt és fentebb érintett módok közül a legfontosabb, a vallásosság megerősítésére szolgáló módok és eszközök, a melyek kifejtésével maga a gazdaközönség is igen sokat tehet a szocializmus ellen.

Mennyire beleillett volna e miniszteri tanácsok közé egy pont, a melyben a miniszter felhívta volna a gazdákat és munkaadókat, hogy a községbeli munkásoknak e

téren a templomok látogatása, a vasárnapi munkaszünet megtartása, vallásos egyesületek, irodalom támogatása által hatalmas példát nyujtsanak.

A javasolt népkönyvtárak sem fogják megtenni a kívánt hatást, ha azok csak oly közönyt fognak tanusítani a vallás iránt, mint a miniszter leirata a vármegye útján a gazdaközönséghez.

A külföldön — ime — már kezdik belátni a baj fő gyökerét s a francziák első tudományos folyóiratának, a „Revue des Deux Mondes“-nak nagytudományu szerkesztője, Brunetiére fejtegeti a szocializmus és kereszténység közti viszonyt.

Brunetiére, a kiváló kritikus, Lyonban egy előadást tartott, a melynek tárgya „A kereszténység és a szocializmus“ volt. Annak kimutatására igyekezett, hogy az individualizmus látható hanyatlásának megfelelő módon emelkedik folyton és karöltve a szocializmus és kereszténység kettős tana s feltűntette az elsőnek szembeötlő hiúságát s a másodiknak a jövő fölött is várható végleges győzedelmét.

Érdekes szónoklatának kezdetén élénk és okadatolt kritikát gyakorol az individualizmus fölött.

— Tudom — ugymond — és mint én, önök is tudják, hogy körülöttünk több individualista létezik, mint óhajtanók. Ezek nem ismernek más törvényt, mint az erősebbnek jogát. Tudományos téren ugyanazt az elvet hirdetik azok a közgazdák, a kik nem ismernek egyebet, mint saját tudományukat, a kik nem hivatkoznak egyébre, mint a természet és a kínálat éretörvényeire. Meg nem tántorodnak, pedig ha felülemelkednének szűk látókörükön, azt vennék észre, hogy a civilizációt talán mégis csak azért találták fel, hogy bennünket fölszabadítson a természeti törvényszék zsarnoksága alól.

Bármily sűrűk is ezeknek az individualistáknak csapatai, tény az, hogy létszámuk napról-napra fogy; észreveszik ők is, hogy mozgalmak indult meg ellenük. Minden pontról hangzik az általános ellentmondás zaja. Fölvívjam-e Manning bibornok, a mainzi érsek, vagy talán XIII. Leo pápa tanuskodását? Nem hivatkozom rájuk, bizonyosságuk gyanusnak tünhetnék fel, de felhívom a kritikusokat, jogászokat és statisztikusokat s

— Oh, Uram, biztosítom róla, hogy ez nem szeszélyeskedés.

— Nos! én nem akarok kényszeríteni, hogy titkodat eláruld; hanem megkérdezem atyádtól, mi az oka e makaesságnak, hogy semmi féle orvosságot sem akarsz bevenni.

Nagyon kérem, jó uram, ne mondjon ilyesmit atyámnak.

— Akkor hát magyarázd ki magad vagy pedig okvetetlenül megmondom atyádnak.

— Oh! akkor inkább, igen, inkább bevallom önnek az okot. Hanem előbb legyen olyan jó és távolítsa el testvéreimet.

Az orvos elküldé a gyermekeket és József a következőket mondá:

— Oh, ha tudná, orvos ur, hogy e szűk időben szegény atyám mily sokat fárad, hogy egy kis kenyérré valót szerezzen. Én borzasztón szenvedek, mikor látom, hogy jó atyám és fiatal testvéreim oly sokat nyomorognak az élelemhiány miatt. Én vagyok a legidősebb s így több erőm van, mint ezeknek a gyermekeknek, azért nekik hagyom, hadd egyék meg az én részemet is. Ezért színleltem magamat betegnek és hogy nem tudom megenni a magamét.

Az orvos könyeit törölte és mondá: És te nem vagy éhes?

— Oh, igen! de legalább nem érzek fájdalmat, a miatt hogy a többiek annyit szenvednek.

— De hát nem tudod-e, hogy meg fogsz halni, ha megfosztod magad az élelemtől?

— Jól tudom; de nyugodtan halnék meg. Atyám kevesebbet táplálna egygyel; én pedig majd az égben kérném a jó Istent, hogy szegény atyámon és szegény testvéreimen könyörüljön. Csak azt óhajtanám, lenne oly jó és küldene hozzám egy papot. Mert félek azon hazugság miatt, hogy betegnek mondtam magamat és nem szeretnék meghalni gyónás és feloldozás nélkül.

A jó szívű orvos meghatva a gyermek nagylelkűségétől és jámborságától, karjaiba zárta: — Nem, kedves barátocskám, te nem fogsz meghalni, mondá neki; Isten, a ki minden teremtménynek jószágos atyja, gondját viseli azoknak, a kik szenvednek, dolgoznak és imádkoznak. A te atyád jó és munkás ember; te pedig imádkozol és önfeláldozó vagy; Isten tehát nem fog elhagyni titeket.

Miután így szólott, haza sietett és nem

sokára ismét visszajött egy szolgálóval, a ki mindenféle élelmiszerral volt megrakva. Odaültette egy asztalhoz a jámbor gyermeket testvéreivel és atyjával együtt, aki épen akkor jött haza a műhelyből. El lehet képzelni az örömet, melyet e derék jöttető érzett, midőn látta az egész család boldogságát; látta, mint tér vissza az életpir a kis Józsefnek arczára.

Hol van az Isten?

Egy ifju, ki elvesztette hitét, a következő kérdést intézte egy kis iskolás gyermekhez:

Mondd meg, hogy hol van az Isten és adok neked egy képet.

— Mondd meg te, válaszolá emez, hol nincsen az Isten, és adok neked kettőt.

Mindenki tapsolt e feleletre és a kis hitetlen megzavarodva kotródott el.

Lelki bátorság.

Ez az eset a szünidő alatt történt, József és anyja egy franczia tartományban utaztak s péntek reggel X.-be érkeztek.

Miután sz. misét hallgattak, az anya és a gyermek, a ki tizennégy éves volt, a vasuti pályaház vendéglőjébe mentek. Az utasok egészen ellepték már az asztalokat. Az

azt látom, hogy mindenütt még a nemzet hanyatlásának, a nép fogyásának okaért is, az individualizmust teszik felelőssé.

Az individualizmus pusztulóban van. S rögtön elő áll az a fontos kérdés, hogy a kölesönosság tanainak melyike fog fölülkerekedni az individualizmus után? Főellen-ségei, a szocializmus és a kereszténység ma egyenlő erélyvel és erővel küzdenek ellene.

De nem-e egy, a szocializmus s a kereszténység?

— Föltéve — folytatja Brunetiére, — hogy a kereszténység és szocializmusnak van néhány közös vonása; feltéve hogy egy cél felé törekednek, a mód, a melylyel azt elérni vélik, nem egy, pedig a mód kérdése igen fontos. Különböző módon igyekezni egy cél felé, alig tesz többet annál, mintha a cél is más volna.

Két teljesen különálló tan a szocializmus s kereszténység s mindaz, a mi a szocializmusban jó, nem egyéb, mint a világi érdekekkel törődő kereszténység s az egyet len módja annak, hogy a szocializmust megtisztítsuk a gyűlölségtől, a mely hozzá tapad az, hogy e világon kívül, Istenre alapszunk.

Ezek után a szónok, szerencsésen megválasztott szavakkal fejti ki, hogy a szocializmusnak szabadság, egyenlőség, testvériség dogmája, a keresztény vallás nélkül érthetetlen.

A kereszténység a társadalmi kérdésben nem lát gazdasági, sem tudományos kérdést, hanem erkölcsit.

A kereszténység volt az, a mely legelőször hirdette, hogy mindenkinek jogában áll megkövetelni embertársaitól, hogy egyenlőnek és nem igavonó marhának tekintessék s a társadalomtól, hogy nem gazdagságot és tekintélyt, hanem szabadságot biztosítson neki.

A kereszténység ilyenképpen úgy tűnik fel, mint az a hatalmas társadalmi tanítétel, a mely leküzdí a társadalomellenes individualizmust és a természetellenes szocializmust.

Ha a szónoklat mélyére hatunk, a mely nem egyéb, mint a keresztény-szocializmus védbeszéde, könnyen állítjuk azt, hogy a „Revue des Deux Mondes“ — kiváló szerkesztője nem válhatott el azon keresztények-

től, a kik épen a keresztény vallás társadalmi munkásságát követelik.

Mi lesz ennek a harcnak és vételykedésnek vége? — folytatja a szónok. Ez nagy kérdés.

Bizonyosnak látszik, hogy az individualizmus egyrészt előkészítette a szocializmus uralmát s másrészt a szocializmus fölvilágosította a gondolkozókat. Brunetiére idézi egy német bölcsész ezen mély értelmű mondatát:

— Vigyázzatok a szocializmus győzedelmére és ne örüljünk neki tulságosan, mert kivihetlensége által könnyen visszavethet a középkori kereszténységre.

Böviden kívántunk utalni Brunetiére beszédére, mert mutatja azt a keresést és kutatást, a melylyel ma Franciaországban a jobbak, érezve a jelen állapot tarthatatlanságát — el vannak foglalva.

Hirek.

Nevezetes eset merült föl legutóbb vármegyénkben, mely eset, a mely jellemző az administrationnak lelkiismeretességére, — ép oly érdekes jogi szempontból is. Ismeretes dolog, hogy a lelkészeknek minden év végén törvény erejénél fogva a szolgabiroóságok útján a vármegyéhez kellett felterjeszteni az anyakönyv második példányait megőrzés végett. Nos, ezek a lelkészek által pontosan felterjesztett anyakönyvek a vármegyénél 1860 tól kezdve mind egy szálal elvesztek. És most a vármegye a lelkészeketől azt kívánja, hogy az anyakönyveket 1860-tól újból írják le és terjeszszék be. A lelkészek azonban nem hajlandók — és teljes joggal teszik — csak úgy szívességből elvégezni ezt az igen terhes munkát. Nagyon sok szó férne a vármegyének ezen példátlan könnyelműségéhez; annyit azonban kijelentünk, hogy ha már a hatósági közegek elkövettek ezt a könnyelműséget, — jogosan nem kívánhatják a lelkészeketől, hogy ők adják meg annak súlyos árát, — hanem a hatóság utalványozzon ki részökre e terhes munkáért megfelelő és méltányos díjat.

Vármegyénknek országos nevű két szülötte halt meg a napokban. Az első E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház és a Pe-

tőfi-társaság tagja, a ki midőn a segesvári Petőfi-ünnepen Jókainak „Apotheosisá“-t szavalta, napszurást kapott és pár nap múlva belehalt. Az országos híri és kedveltségű művész, vármegyénkben 1839. febr. 14-én Gebén született, Nagy-Ecseden nevelkedett és sokszor időzött szeretett megyéjében. — A másik nevezetes halott Teleszky István volt igazságügyi államtitkár, 1887-ben az Ugocsamegyei nagy-szőlősi kerület orsz. képviselője, ki 1836-ban ápr. 4-én Szatmáron született, hol atyja Teleszky János gyakorló orvos volt. A megboldogult országos híri jogász volt, a kit — hir szerint — legutóbb Széll Kálmán az igazságügyi miniszteri tárczával is megkínált.

Egyházi kinevezés. Ő Felsége a király a munkácsi gör. szertartású kerületi egyházmegyében megüresedett káptalanon kívüli szatmári főesperességre Melles Emil szatmárnémeti gör. kath. lelkészt nevezte ki.

A katonaság köréből. Lépes Ödön honvéd százados városunkból a saját kérelmére nyugdíjazott Solymossy István főhadnagy helyére Nagy-Károlyba helyeztetett át. — Honvédszólaljunk Husztról, hol dandárösszpontosítással voltak gyakorlatok, mult pénteken négy heti farsztó gyakorlat után visszaérkezett s f hó 12-től 24-ig az ide bevonuló körülbelül 400 tartalékkal fog őszi gyakorlatokat tartani; ezután újra elutaznak összpontosításokra. — A cs. és kir. 5. gyalogezred helybeli zászlóalja ma reggel indult el Miskolczra, honnan Kasára mennek összpontosító gyakorlatokra.

Egyházmegyei hírek. Fiszter Károly Fehér-Gyarmatra, Komka Vilmos Felső-Vissóról Ungvárra, Szépi Béla Fehér-Gyarmatról Felső-Vissóra helyeztettek át káplánokul.

Pád. sz. Antal perselyében begyűlt e héten 67 frt 35 kr., mely összegből 30 frt papírpénzben egybegöngyölve bizonyára egy kézből jött. Isten áldása maradjon a nemes lelkű adakozókkal!

Előléptetések. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Augusztiny János postafelügyelőt 1600 frt rendes fizetéssel a VIII. fizetési oszt. 2-ik fokozatába, Patócs Ádám segédellenőrt 1000 frt rendes fizetéssel a X-ik fizetési oszt. fokozatába, Fekete Róza távirtda kezelőnőt az 500 frtos fizetési fokozatba léptette elő.

Esküvő. Dr. Göbl Alajos helybeli jóhírű orvos f. hó 5 én tartá esküvőjét Kossuth Gabriella urnővel dr. Göbl Adolf elhunyt orvos öz-

ujonnan jöttek végre a terem közepén foglaltak helyet. Egy pinczér azonnal előttük terem és kérdi:

— Marhasültet, borjuszületet vagy rostélyost tetszik parancsolni?

— De hisz, pinczér, ma péntek van! — felelé József.

— Mi bőjtöst eszünk, tevé hozzá az anya.

— Mindegyik asztalnál hust ettek, némelyek teljes tudatában az egyházi törvénynek, mások, sajnos, nem is ismerve azt. Józsefnek tiszta zengzetes hangja tárogatóként hangzott vissza valamennyinek lelkiismeretében.

— Hát miért nem olyan a péntek nap, mint más nap? — kérdé szomszédjától egy kövér kereskedő, akinek ha ugyan tudta, nagy oka volt elfeledni, hogy pénteken tiltva van a husevés egy katolikus asztalánál.

— Ugy látszik, — amint legalább én látom — felelé a társa gunyosan, hogy ezen a napon a pecsenye nem izlik mindenkinek.

Az elítélendő gunyos megjegyzések sorról sorra jártak és a legnagyobb izetlenségig fajultak

— Hát nem egyforma-e minden nap? A péntek talán rosszabb, mint a többi?

— Hiszen a hus pénteken ép oly jó, mint vasárnap.

— Akinek csak egy kis műveltsége van, elítéli a régi, elavult szokásokat!

— Én ép oly jó keresztény vagyok, mint a többi, s mégis hust eszem.

Izetlen megjegyzéseit mindenki oly hangosan tette, hogy mindenki meghallja és a helyeslésk halk moráját vivja ki.

Egyedül József kisért minden új megjegyzést elfogulatlan hangos nevetéssel, a mely bántotta a támadókat, de épen nem hallgattatta el.

— Pinczér, kiáltott oly hangosan, amint tőle kiteltet, egy nagy adag marhasültet!

Minden oldalon mély csend állott be. A pinczér elbámult; azt hitte, hogy rosszul értette, és Józsefnek meg kellett ismételnie.

— Egy nagy adag marhasültet, ha nem lennék terhére.

Minden szem a tanuló felé fordult.

— Komolyan beszél-e ez a gyermek?

— Talán végre ő is a mi rendszerünk-höz tért.

A marhasültet felszolgálták, József pedig annyi részre osztá, ahány izetlen megjegyzést hallott és az egyik vendég sovány kutyája felé fordulva oda veté neki az első darabot.

— Nesze, öregem, vedd, hiszen a péntek nem alább való, mint másnap.

Egy néhány ábrázat megnyult.

Nesze, a másik, — mondá ismét, te éhen kórász, hiszen a hus pénteken ép oly jó, mint vasárnap.

Csendes mormogásokat lehetett hallani.

Józsefnek azonban eszeágába sem volt megállani a féluton, villáján tartá a harmadik adagot. A kutya mohó vágygyal, fülét hegyezve és farkát csóválva kísérte szemével minden mozdulatát.

Ah, hiszen te neked olyan értelmes pofád van! Te neked csupa szellemmel kell telve lenned, tevé hozzá oda dobván a husdarabot, — mert látom, hogy elítéled az elavult régi szokásokat.

A kutyának gazdája, megbosszankodva

vegyével. Az esketést *Goplsa* Endre segédlelkész végezte, ki szép beszédet intézett az új párhoz.

Az iparos-íjjak köre mult vasárnap a Kossuth-kert helyiségében nagyszámu közönséggel jól sikerült táncmulatságot és Petőfi-ünnepséget tartott, melyen *Szabó* Ilonka Petőfi-nek „A virágok” cz., *Thurner* Albert titkár szintén Petőfi-nek „A hazáról” cz. költeményét szavalták, dr. *Fechtel* János Petőfiről hazafias beszédet tartott, *Deák* Kálmán pedig „Petőfi Szatmáron” című dolgozatát olvasta fel. Végül a változatos műsort *Dobray* Jenő tag szavallata fejezte be Tompa Mihálynak „Előre” cz. költeményével. Valamennyien remekeltek a magok nemében s rendkívül tetszést arattak. Ezután reggelig tartó táncz és a fehér asztal örömei következtek, a melynél a szünetek közt *Papp* Lajos gör. kath. lelkész, *Tankóczy* Gyula és *Thurner* Albert és *Pethő* György mondtak nagy tetszés közt szellemes pohárköszöntőket.

Megjelent „A Spiritizmus.” Irta *Wolkenberg* Alajos dr. papn. intézeti tanulmányi felügyelő Szatmáron. A budapesti kir. magyar tudományegyetem hittudományi karától a Horváth-féle díjjal kitüntetett pályamunka. A 19 nyomtatott ivre (nagy nyolczadrét) terjedő mű teljes világításba helyezi a spiritizmust, korunknak ezen divatos és talányos kérdését úgy tudományos, mint valláserkölcsi tekintetben; bemutatja a kérdésnek legújabb fejleményeit is és különös tekintettel van épen a magyarországi viszonyokra. A mű ára 2 frt (6 ss.), egészen vászonba kötve 2 frt 50 kr. Kapható a szerzőnél (Szatmár, papnevelde), ki az összeg beküldése után művét bérmentve küldi.

Adóügy. Mután a folyó 1899. év harmadik negyed második havába léptünk, mindenkori az 1883. évi 44. t. cz. 55. §-a értelmében felhívatik, miszerint úgy az állami, mint a községi adó és utadójának harmadik negyed részét a mult évi adókiadásához arányitva folyó évi augusztus hó 15-ig a városi pénztárba annál is inkább fizesse be, mivel ezen időn túl a folyó évi adók után késedelmi kamat fog számíttatni és szeptember 1-ső napjától a hivatott törvény 56. §-a szerint a végrehajtási eljárás fog alkalmaztatni. Együttal értesítetik a t. község, hogy úgy az állami, mint a községi adóhátralékokat, hegyut, laktanya építési költségeket, valamint az utadó, iparkamarai illeték, hadmentességi díj, jog és bélyegilleték, ipartanodai tandíj, illeték egyenérték, műgyalog-

azon, hogy szavait így kifigurázzák, magához hívta az állatot. Ez engedelmeskedve odament, és lábaihoz feküdt, de szemeit sóvárogva szüntelen Józsefre függeszté.

József előveszi az utolsó húsdarabot is s a falánk állat felé mutogatja, nem kis mulatságára az étkezőknek, a kik nem tudták magokat visszatartani többé a nevetéstől.

— Nesze, ne, kutyuskám, itt van még egy darab. Hanem ni ni, hiszen te jóllaktál hússal. És ha arra, hogy jó légy, egyéb se kell, mint hogy pénteken hust egyél, — eredj, te bátran dicsekedhetel, hogy jó keresztény vagy!

Ennek a szellemes tréfának meg volt a hatása. Mindenki tapsolt a bátor ifjunak, ki azokat tette neveltségessé, a kik rajta akartak élezelődni.

Francoziából: X.

járda, kereskedelmi iskolai tandíj, vagy bármi néven nevezendő hátralékot 8 nap alatt annál inkább fizesse be, mivel ezen idő eltelte után a városi pénztár ezen követeléseit végrehajtás útján fogja behajtani. Szatmár-Németi, 1899. augusztus 1. *Hérmán Mihály*, polgármester.

Bimbóhullás. Dr. *Kurtz* Sándor kir. kath. főgym. tanárt és nejét súlyos csapás érte. Kedves fiacskájok, Antal, három hónapos korában rövid szenvedés után szüleinek nagy bánatára elhunyt. Nyugodjék békében.

A szocziáldemokraták f. hó 6-án a Vigadó vendéglőjében *Szaladják* Mihály czipész elnöke alatt elég nepes gyűlést tartottak, melyen *Szaladják* elnökön kívül ketten tartottak még beszédeket, *Mónus* József czipész (háromszor is) és *Nyisztor* György a meggyőződés érezhető hevével fejtegetve a nemzetközi szocializmus ismeretes kivánságait: 1. Az általános és titkos választási jogot minden 21 éves számára a nőket sem zárva ki. 2. A 8 órai munkaidőt. 3. Teljes munkásvédelmet. 4. Ingyenes iskolázást; 5. Ingyenes gyógykezelést. Ezenkívül iparkodott mindenik szónok védeni a szocializmust azon szokásos vádakkal szemben, a melyek ellene hangzanak. Szándékunk bővebben foglalkozni még e gyűlésen elhangzott fejtegetésekkel, azért most még csak annyit emlitünk meg, hogy a gyűlés teljes rendben és higgadtan folyt le.

Utak államosítása. A miniszterumban, úgy látszik, egészen komolyan veszik a debreczen-nagykárolyi, nagykároly-szatmári és szatmárszigeti törvényhatósági utak államosítását. Legalább erre mutat az, hogy a miniszter már kiküldte *Harlig* Sándor műszaki tanácsost, a ki aug. 3. és 4-én utazta be hivatal főnökével az egész vonalat.

A Kölcsey-körben mozgalom indult meg aziránt, hogy a r. kath. elemi iskola melletti *Fried*-féle ház, melyben Petőfi 1847-ben 6 hónapig lakott, mint *Papp* Endre szatmári követ vendége, emléktáblával jelöltessék meg.

Telepedés. *Kofranek* Antal, nyug. kataszteri felmérési központi felügyelő, ki régebben városunkban, utóbb a pénzügyminiszteriumban a központban szolgált s most évi 2000 firtal nyugdíjaztatott, városunkban telepedett meg.

Meghívó. A szatmári gör. kath. „Ének és Dalegyesület” zászlojának beszerzési költségeire 1899. augusztus 20-án, sz. István király napján, este 8 órakor a Kossuth- (Nép) kerében Dalestélylyel egybekötött nyári táncmulatságot rendez. Belépő jegy személyenként 60 kr. Jegyek előre válthatók *Anderkó Bertalan* titkárnál a g. kath. iskola helyiségében. A konyha és bor jószágáról *Valkovics* vendéglős ur kezkesedik. Kitűnő zenéről gondoskodva van. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság fedett helyiségben fog megtartatni. A kik a legnagyobb figyelem daczára meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek *Papp* Lajos elnökhöz fordulni. (Széchenyi-utca 10. szám.) A dalestély műsora a következő: 1. A völgyi rózsa. Férfikar. Énekli a gör. kath. dal-egyesület. 2. Rendez-Vous. *Keringő*. Czimbalmos előadja *Majdik Béla* ur. 3. Népdal. Zenekari kísérettel előadja *Papp* Lajos ur. 4. Bortal. Énekli a gör. kath. dalegyesület. 5. Férfi négyes. Éneklik: *Papp* Endre, *Héti Mihály*, *Ruprecht Sándor* és *Stibli Lajos* urak. A műsor leéneklése 9 órakor lesz.

Névváltoztatás. *Firnstall* Károly m. k. postatakarékpénztári segédtitkár Bpsten vezetéknevét „Szatmári”-ra változtatta. Öcscsének, *Firnstall* Lajos szatmáregyházm. áldozópapnak kérvénye ez iránt most van elintézés alatt.

A posta a táviratokat és express-leveleket ezután kerékpáron fogja kézbesíteni a címzeteknek. E végből megfelelő számu kerékpárral lesz ellátva a hivatal.

A kerékpár-egyesület aug. 20-án nagy versenyeket és ünnepségeket tervez, virágkorzóval, lámpionos felvonulással s társas összejövetellel.

Ötkoronás ezüstpénz. Az új koronás bankjegyekkel egyidejűleg hozzák forgalomba az új ezüst ötkoronásokat. Ezek valamivel nagyobbak lesznek, mint a mostani forintok és több lesz egy-egy-ben a szinezüst, mint öt darab egykoronásban. Magánforgalomban mindenki köteles 250 korona összegéig elfogadni az ötkoronásokat. Egyelőre 64 millió forint értékben hozzák forgalomba ez új váltópénzt, még pedig esik ebből az összegből 19.2 millió Magyarországra és 44.8 millió Ausztriára.

Varázsszínház. Legközelebb rendkívül meglepő s igen érdekes látványosságokban gyönyörködhetik közönségünk. A hirneves *Balthazar* Alajos magyar bűvész fog tartani több előadást, talán már e hét végén a „Vigadó” helyiségében. A kitűnő bűvész tizenöt esztendeig élt Amerikában s ott tanulta titokzatos mesterségét, melylyel a főváros közönségét is valósággal bámulatba ejtette. A mit miss *Fey* *Homes* és a többi híres angol spiritiszták szoktak produkálni, — a Budapesti Hirl. szerint — *Balthazar* sokkal meglepőbbben mutatta be. Budapestén 50-szer lépett fel rendkívül nagy és előkelő közönség előtt s valamennyi napilap — amint meggyőződünk — terjedelmesen és a legnagyobb dicsérettel emelte ki bámulatos művészetét. Különösen meglepők: *Noe* bárkaja a vízözön, az állatok kiszabadítása stb. vel, az élő rózsafáknak csudás növelése, öregeknek fiatalokká változtatása, főképp a szellemek kabinetje. A kézi ügyességnek netovábbját érte el *Balthazar*, a ki a mellett igen talentumos hasbeszélő is. A fővárosi lapok információi alapján előre is felhívjuk előadásaira közönségünk figyelmét.

A Kossuth-kert bérlője, *Valkovics* Sámuel augusztus 1-én elfoglalta a régi „Lövölde” helyiséget s azt csinosan berendezte.

Megbüntetett kerékpáros. *Kaczander* Sándor helybeli kereskedő segéd az elmúlt napok egyikén, *Kazinczy* utcán a gyalogjárón karikázott, s vigyázatlanságból elgázolta *Pék* György kis gyereket. A rendőrség a merész biciklizőt 15 frt pénzbírsággal büntette meg.

Szerencsétlenségek. *Hevesi Haller* Lajos, 19 éves borbélysegéd és *Grünfeld* Ignác 25 éves nőtlen ifju fürdés közben a Szamosba fulltak.

Beküldetett. Daczára a mult hóban kibocsátott 6200/1899. sz. főkapitányi végzésnek, az egyes udvarokban mégis oly rendellenességek uralkodnak, melyek az idézett végzéssel ellentétben állanak s melyeket figyelmen kívül hagyni egyáltalán nem lehet. Többek között a *Báthory* utca 21. számu házastelek udvara oly trágyadombokat tartalmaz, melyek már régiségőknél fogva a legkellemetlenebb kigőzölgesse-árasztják el az egész környéket. Az egész udvar nem egyéb egy trágyadombnál s hogy az udvar közönsége még jobban érezze eme jó illatot, oly formán járnak el, hogy az összegyűjtött mindenféle büzhödött folyadékot egyenesen az utcára öntik, nem nagy öröme a járó-kelőknek s a szomszédoknak. Főlöleges mondani, hogy ez a vidék nagy része oly mostohán jár el az egészségügyi szempontból kibocsátott rendeletekkel, hogy akár csak tudomásuk se volna róla. Ugy látszik, megelégesznek az illetők azzal is, ha csak papiron van a rendelet, mert annak betartása fölöleges, miután „így

is lehet.” De mennyire tetszősebb dolog lenne, ha annak ellenkezőjéről lehetne meggyőződni! *Egy szomszéd.*

V i d é k.

Petőfi-ünnepély Erdődön.

A nagykarolyi „Kölcsey”-kör kebelében érlelődött meg az eszme, hogy a nagy költő félszázados halálának évfordulója ott ünnepeltesse meg, ott áldozzék a hazafiúi kegyelet a nagy szellemnek, hol minden bokor, minden falevél nevét susogja; a dallos madár róla zeng; a fűszál rá emlékeztet, hol szellemét a romokban heverő falak között bolyongani véljük . . . az erdői várkastélyban.

Reggel a 8 órai vonattal történt az indulás Nagy-Károlyból, a dalegyesület tagjainak zászlójuk alatt történt kivonulása a pályaudvarhoz, inpozáns látványt nyújtott.

Gilvacs állomástól külön vonat vitte a mintegy 140-150 tagból álló társaságot. Erdődönél az érkezőket a több százra menő közönség lelkes ovatiója fogadta. Erre megindult a menet. Élén a község fiatalságából alakult díszes banderium. Az első kocsin foglalt helyet a hafias gróf Károlyi család egyik tagja György gróf, ezután mintegy 50-60 kocsi bevonulása festői látványt nyújtott. Az erdői várkastélyban az urodalom tisztikara fogadta a vendégsereget. Prohászka urad. főerdész lelkes szavakkal köszönté az érkezőket, mire Nagy László alispán válaszolt. Ez után az ezredéves ünnepség alkalmából a Károlyi grófok által restaurált bástyában levő Petőfi szobában elhelyezett nagy költőnek mellsz brát koszoruzta meg az alispán, mely után kezdetét vette a tulajdonképeni ünnepség. Nagy László alispán megnyitó beszédében az ünnepség jelentőségét fejtegette a mintegy 300-ra menő közönségnek; ezután a dalárda a Hymnuszt énekelte, melynek elhangzása után Bandisz Jenő arvaszéki ülnök tartott beszédet Petőfinéről, Szendrey Juliáról annyi érzéssel, oly gyönyörűen, hogy miként a kirándulók egy illuziózó nőtagja megjegyzé „ha ezzel vége volna a programnak, már kárpótolva volnék a fáradságért.”

Andrassy Ilona k. a. szavalta el Poór János piarista tanárnak ez alkalomra írt „Gondolatok az Erdői várkastélyban” cz. nagyszerű költeményét érzéssel, praecizitással; úgy a szavalt, mint a szerzőt a közönség lelkesen megjelente.

Ezután Nagy Sándor vmegyei II. aljegyző Petőfinek Szatmár vármegyében eltöltött (Koltón, Erdődön, Zelestyén, Nagybányán, Szinfaluban stb. idejéről, Szendrey Juliával való viszonyáról a megismerkedés első percétől az egybekelésig értekezett. Ugy voltunk ez értekezéssel, hogy azt sem, tudtuk mit csodaljunk inkább, azt a magasfoku szorgalmat, melylyel értekező a mozaikszerű, parányi adatokat összekutatta, avagy a nagy tudást, kiváló gondos munkát, melylyel ez adatokat oly érdekesen egybeállította, avagy az előadást, mely által annyi közvetlenséggel, elevenséggel, oly megkapóan adta elő a Petőfire s Szendrey Juliára vonatkozó legkisebb reliquiákat is.

A megérdemelt elismeréssel nem is fukarkodott a hálás publikum.

Demidor Ignác szavalta el Petőfinek „Juliahoz” című költeményét remekül, nagy hatással.

Majd a dalárda énekelte el „Te vagy te vagy barna kis lány. Áldogálok a tó partján” Petőfinek férfikarra átírt költeményét teljes szabotossággal, mely után Szuhányi Ferencz orsz. képviselő Petőfiről, mint szabadsághősről emléke-

zett, beszéde végén a Szendrey féle volt házromfalában elhelyezett emléktábla felé fordult, melyről szavaira lehullott a lepel s látható volt a fekete márvány tábla rajta arany betűkkel a Kölcsey kör felirata.

Végezetül a dalárda énekelte el Huber Károly honfidalát „Tied vagyok tied hazám. Akár az ügyesen összeállított program-számokat, akár az azokat betöltő szereplők előadását bíráljuk, annyit mondhatunk, hogy méltó volt a nagy szellemhez, a hazafiúi lelkesedés hű személyesítői voltak az előadók.

A nagy közönség ezután a szépen parkirozott, terjedelmes várkertet tekintette meg. 1 órakor kezdődött a bankett, melyen 146-an vettek részt. Nagy László alispán a királyért emelt poharat. Csóti Márk tanár Petőfi szelleméért; Baudisz a gróf Károlyi családeért s annak jelenlevő tagjáért, Gyöngy grófért; Holczinger Imre tanár az ünnep főrendezőjéért, a Kölcsey-kör elnökéért Nagy Lászlóért; Pécsy a közreműködőkért; Poor János a résztvevőkért; Bródy ügyvéd a hölgyekért; Fényes s. jegyző a Kölcsey egyesületért; Nagy Sándor a szatmáriak és koltóiakért; Majláth Ferencz Szuhányi orsz. képviselőért; Hirly plébános a dalárdáért,

Nem felelnék meg becsülettel tudósítói tisztemnek, ha pár sorban meg nem emlékezném ama odaadó, fáradságot nem ismerő, igazi magyaros vendégszeretetről, melylyel az urodalom tisztikara, de különösen Rébay, Majláth és Prohászka urak fogadtak bennünket. Fogadják a résztvevők őszinte háláját és köszönetét a közönségnek

Kalocsay Zsigmond szatmári vendéglős kített magáért. A banketten levők teljesen meg voltak elégedve.

A szép s örökre felednetlen nagy nap lezajlása után most már a csöndes otthonban, mint álmoképen merengünk el azon, az ott hallottakat hiven megőrizve áldozunk a nagy költő emlékének.

M.—dik.

Nagy-Károly. A kath. legény-egyesület f. é. aug. 13.-án vasárnap a polgári olvasó-kör disztermében házépítésének alapja javára műkedvelői színlelőadással és szavalattal egybekötött zártkörű nyári táncestélyt rendez. Szinre kerül Almási Tihamernak „A tót leány” c. énekes színműve dalokkal és tánczczal. — Az előadás kezdete fél 8 kor. Belépti-díj: Körszék 1 frt. I. Zártszék 80 kr. II. Zártszék 60 kr. stb. Felülfizetések a házépítés javára köszönettel fogadtatnak.

Kovács József ügyvédet, a megyei és városi közélet közbecsülésben és tekintélyben álló tagját, a n.-karolyi keresk. és iparbank elnökét a mult napokban helyezték örök nyugalomra általános részvét mellett. Nyugodjék békében!

A rom. kath. főgymnasiumból **Hatala József** tanár a veszprémi főgymnasiumhoz helyeztetett át. **Tietz Sándor** kegyesr. tanár pedig a trencsényi főgymnasiumból plebánossegédnek Nagy-Károlyba küldetett.

Kabola-Polyána. József Ágost főherczeg kabola-polyánai vadászterületéhez kívánja csatolni a gyertyánligeti gyógyítófürdőt és legközelebb megköti a vásárszerződést Widder Péter dr.-ral, a fürdő tulajdonosával. A gyógyító telepet azonban a főherczeg továbbra is fenntartja, sőt 10 szobát tart fenn a szegény beteg számára, a kik díjtalan kezelésben is fognak részesülni. József Ágost főherczeg már évek óta leginkább Gyertyánliget környékén vadászik, mert a kabola-polyánai pagonyt jobban kedveli, mint a kuzit.

Marmaros-Szigeten a piarista rendház másodfőnöke **Kustár Ignác** sz. sz. tanácsos áldozásának 60 ik év fordulója nagy ünnep

séggel, az egész Sziget város előkelő közönségének részvételével ment végbe s ott volt azon **Balogh Mihály** vikáriusfőesperes, **Lator Sándor** alispán, **Bud Titusz** románvikárius, **Szabó Sándor** főjegyző, **Wekerle László** kir. tanácsos, tanfelügyelő, **Kovács Zoltán**, **Dobay** igazgatók, **Aiben Mátyás** sz. sz. tanácsos, **Kozma Béla** rk. esperes, **Szépfolud** Ö. Ferencz megyei főlevéltáros és **Krúzselyi Balint** szerkesztők. **Szikszy Zoltán** ref., és **Fánya János** gk. lelkészek. A gyémántmésén **Lator Sándorné**, **Izák Jánosné** és **Balthazar Mariska** énekeltek. A Te Deum után az üdvözlések következtek. **Lator Sándor** alispán a főispáni pár és a megye üdvözlését tolmácsolta, az ünnepi ebéden pedig a rendtársak nevében **Huber Imre** tanár méltatta a jubilans érdemeit. Táviratilag üdvözölte az ünnepeltet: **Magyar Gábor** rendfőnök, **Malonyay István** igazgató, **Urányi Imre** orszg. képviselő és végül **Szépfolud** Ö. Ferencz szerkesztő rig musos üdvözlésben fejezte ki érzelmeit egykori tanára iránt.

Nagy-Majtény. Községünk diákjai július hó első napjaiban „diák kört” alakítottak kettős czéllal. Egyik czéluk az önképzés, a másik a vakáczióknak élvezetessé tétele. A kör tisztviselőinek a következő tagokat választotta: elnök: **Merker Márton** 8 gymn. tanuló, titkár: **Schmid Ferencz** 4. éves képezdész, pénztáros: **Hauler János** 8. gymn. tan., ellenőr; **Gerinczy Pál** 7. gymn. tan., jegyző: **Faulvetter Ignác** 6. gymn. tanuló. Irodalmi bírálók: **Merker M.**, **Hauler J.**, és **Gerinczy Pál**. A kör valóban nagyon szép és dicséretes működést fejt ki buzgó elnökének vezetése alatt. Hazafias érületének és lelkesedésének adott kifejezést a kör július 4-én, a mely alkalommal ugyanis megünnepele Petőfi Sándor halálának félszázados évfordulóját, megmutatta ezzel a derék ifjuság, hogy a halhatatlan nemzeti költő emlékezte benne is él. A szétküldött meghívók sok vendéget, nagyszámu közönséget hívtak a megkoszoruzott Petőfi képpel díszített terembe. Kivette magának az ünnepélyen az oroszlan részt a kör lelkes elnöke, segítettek őt az eredmény kivívásában az ifjusági dicséretes szavalatok, szép felolvasások és gyönyörű énekek. Erről a következő válogatott műsor tanuskodik. 1. „Alkalmi beszéd.” Tartotta **Merker Márton** elnök. 2. „Talpra magyar” Petőfi Sándortól. Szavalta **Gerinczy Pál** 7. gymn. tan., 3. „Petőfi dalok”. Énekelte **Schmid F.** 4. „Egy gondolat bánt engemet” Petőfitől. Szavalta **Hauler Pál** gymn. 6. o. t. 5. „Szeget szeggel” Petőfitől. Szavalta **Tóth Rezső** tanító. 6. Felolvasás Petőfi életéről és haláláról. Tartotta **Gerinczy Pál**. 7. A „rab” Petőfitől. Szavalta **Kreiter Pál** 6. gymn. tan. 8. Felolvasás „A legjelemezőbb és legvonzóbb vonások”-ról Petőfi költészetében. Tartotta **Merker Márton**. 9. A hazáról, Petőfi Sándortól. Szavalta **Radetzky Károly** egyetemi hallgató. Az ünnepet a „Távolból” kvartett fejezte be. A közönség az egyes szavalatokat, felolvasásokat kitörő éljenzéssel és zúgó tapsviharral tüntette ki s az énekdarabokat meg is ismételtette; szóval az ünnep lelkes hangulatban tartotta a közönséget.

Tisza-Berek szatmármegyei község a fehergyarmati járásból a szatmári járáshoz csatoltatott.

A munkácsi vár átalakítása. A munkácsi vár és az alatta fekvő kincstári épületeket az igazságügyminiszter kiküldetése folytán **Moravcsik Emil** fővárosi egyetemi tanár és többen a napokban alaposan megvizsgálták. Ez alkalommal **Bereg megye** részéről **Hagara Viktor** főispán intézkedése folytán a vizsgálatnál **Cseh Lajos** polgármester és **Török Kálmán** nyug. fejeztézetű igazgatón kívül **Komjathy** és **Ne-**

deczey országgy. képviselők és Nuszer Alajos dr. közkórházi igazgató is résztvettek s beható megbeszélést folytattak a miniszteri kiküldöttekkel. A várépületből valószínűleg ismét fegyintézet lesz.

Daróc (Ung vm.) A daróczi szeretet-ház, melynek magva néhány évvel ezelőtt vetetett el, immár legközelebb szárnyai alá fogja fogadni az apátlan-nyátlan árvákat. Kende Péter alispán a legközelebb tartott gyűlésen bejelentette, hogy a szeretet-ház alaptőkéje a központi szegényalaptól 13,714 frt 87 kr., a vármegyei kavicszállítási alaptól pedig 11,285 frt 13 kr. Ebből az alaptőkéből építetett az állami elemi iskola és óvoda részére Darócson egy épület 8380 frt 22 kr. összegért, mely épület után az állam évi 500 frt bért fizet, ami 6% os kamatozásnak felel meg. Ugyancsak ezen ülésen bejelentette a kir. tanfelügyelő, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez felterjesztést intézett, hogy tárczájának költségére a szeretet-ház vezetésére egy, a szeretet-házi ügyekben már jártas házaspárt nevezzen ki. Ha e kinevezés megtörténik, a már készen álló szeretet-házi épület azonnal át fog adni rendeltetésének, melybe 3 éven felüli árvák fognak felvétetni. Az intéző-bizottság a kir. tanfelügyelő javaslatára megválasztotta a szeretet-ház gondnokságát is a következőképpen: Elnök: Kende Péter alispán. Tagok: Hehelein Károly, ungvári prépost-plebános, Kende István, Maczkó István daróczi-községi bíró, Melles Demeter daróczi gk. esperes-lelkész, Novák Endre dr. és Soltész Emil daróczi körjegyző.

Munkács képviselő testülete f. hó 3-án tartott gyűlésében elhatározta, hogy a Bobula-féle tervvel s 81,357 frt előirányzott költséggel új városházat épít s ezen célra 100.000 frt kölcsönt vesz föl, melynek évi 5 1/2 % os törlesztését a tervezett 8 bérhelyiség jövedelme fogja fedezni.

Hazánk és a Külföld.

Uj hangok. Igen jellemző a kormány-párti politikai körök megváltozott hangulatára nézve *Vörösmarty* Béla államtitkárnak képviselővé történt megválasztása alkalmával a napokban tartott beszéde, a melyben a vallási békének szükségét hangoztatta, többi között a következőket mondva: „Nemcsak a politikusnak, hanem minden állampolgárnak első feladata, hogy egy a parlamentben, mint azonkívül ápolja a békés együttműködés lehetőségét és segítse elő a béke kínálkozó perczekének kihasználását; hogy azonban munkálkodásunk gyors és sikeres legyen, a békének teljesnek kell lennie, egy a politikai és nemzetiségi, valamint a vallásfelekezeti téren is. Oly államban, a melyben annyi vallásfelekezet van s az egyes felekezetek a legesegnek oly nagyszámu arányában vannak képviselve, mint minálunk: ott a felekezetek békéjének megzavarása az ország békéjének megzavarása és az ország és a haza erejének gyengítésével jár. A különböző vallásfelekezetek érdekeinek és jogainak respektálása tehát politikai szükség és hazafiúi kötelesség. De kötelességünk teszi ezt egy más törvény is, az a törvény, a mely arra van hivatva, hogy a társadalomban a gazdag és szegény, az erős és gyenge, a művelt és műveletlen közti hézagot áthidalja: az a törvény, mely legszebb és egyedüli isteni törvénye a társadalmi együt-létnek: a vallásalapítónk által terjesztett szeretet, a felebaráti szeretet isteni törvénye. A politikai törvényen és a hazafiúi kötelességen kívül tehát ezen törvénynek kell meghoznia a türelmességet és a békét a felekezetek közt is. És ha a különböző felekezetek közt a béke veszélyeztetve lenne, gondoljunk a szeretet isteni törvényére; midőn pedig a politikai és pártharcok fenyegetnek veszélylyel, gondoljunk a hazaszeretetre. Legyen a két érzés vezércsillagunk az összetartásban fekvő erőnk s a munka

akadálytalan folyamatának biztosítéka.“ Így szólott az államtitkár. Csak hogy képzelhető-e béke az előző békebontások jóvátétele nélkül? Vörösmarty államtitkár urnak nyilatkozata akadémikus értelemben jellemezheti az új emberek jobb meggyőződését, de ez általánosságban tett bármily szép nyilatkozatok nem orvosolják a mi sebeinket. Ha a kormány a vallási békét komolyan akarja, első sorban kötelessége orvosolni a kath. egyház vérző sebeit. Azután beszélhetünk a vallási békéről; addig maradnak az ily nyilatkozatok csak szép szavak való tartalom nélkül.

Egy főúr halála. *Vécsey* Sándor báró, József kir. herceg volt főudvarmestere a napokban hunyt el. A boldogult — miként *Zichy Géza* gr. írja róla — valódi nagy ur volt, külső fény nélkül; nagy ész, nagy szív, ki, ha *Rotschildék* vagyonával birt volna, Magyarországon nem lenne koldus. József kir. herceget annyira szerette, hogy midőn ötezer holdas birtokot örökölt, nem akarta elfogadni, csak-hogy el ne hagyja a főherceget. Új birtokán épen olyan egyszerűen élt, mint előbb. Midőn beteg lett, temetése felől a legkisebb részletkéig intézkedett, meggyönt és megható vallásos sággal készült a halálra. Midőn pedig papja sajnálkozott rajta, hogy annyit szenved, szeliden mondá: „A jó Isten annyi áldással kísérte életemet, hogy ötven évig is szenvedhetnék érte.“ Így halt meg a jó báró, az igaz magyar arisztokrata mintaképe. Nyugodjék békében!

Érdekes, hogy néhány felületes bpesti lap a meghalt bárót összetévesztette hazánk nagynevű s vármegyénk nagy népszerűségű főúrával *Vécsey* József báróval, a ki Istennek hála a legjobb egészségnek örvend s örvendjen is még igen soká; a ki aztán a haláláról szóló híreket a következő humoros távirattal cáfolta meg a másvilágról, azaz *Sárközről*:

„Mélyen elszomorodott szívvvel olvastam t. lapjokban az elhalálozásomról szóló tudósítást. Amikor igaz köszönetet mondok önöknek és társaiknak is a részvétért, egyben tiltakozom a temetés ellen és kijelentem, hogy koszorukat egyáltalában nem fogadok el. Engedjék remélnem, hogy örökösöm megnyugtására hasonl ismét fel fognak támasztani.“ *Vécsey* József báró.

Magyar-román barátkozás. *Goldis* János, aradi gör. kel. püspök beiktatásának ünnepén *Tisza* István egy lényegében igaz és szép beszédet mondott, a melyben kiemelte, hogy a magyar nemzet idegenajku polgártársait nem nyomta el soha; ő az őre és biztosítéka az unifikáló törekvések közepett az Európa e részén élő nemzetiségeknek és e hivatása teljesítésében természetes szövetségese a román nemzet, melynek saját boldogulásáért is testverisülni kell a magyarokkal. A beszéd nagy tetszést aratott. *Popea* karánsebesi püspök, *Mangra* Vazul tanár válaszaikban kiemelték *Tisza* beszédjének polit. fontosságát s kijelenték, ha ily hangokat hallottak volna eddig, sok minden másképp történt volna. Hát ez mind szép dolog. Csak az a baj, hogy azok a románok, a kik a „Tribuna“ körül csoportosulnak, nem hajlandók *Tisza* Istvánt új Messiasznak elismerni. Az öreg *Tisza* bünei után valóban nem is alkalmas e szerepre a fia.

Gróf Károlyi István, a segesvári Petőfi-ünnepen szép felköszöntőt mondott, a melyben a többi közt így szólott: *Petőfi* mondá: „Ha e föld Isten kalapja, Hazánk a bokreta rajta.“ Ez a bokreta mindnyájunké, minden hazafinak egyformán drága az. Oltalmazunk kell annak minden szálát. A ki csak egyetlen szálát is ki mer tépni ebből a bokretából: áruló. Hálások vagyunk *Szél* Kálmán iránt, hogy haza hozta az ischli nefelejtset.“ Es mit tesz a *Pesti Hírlap*, ez a zsidószabadjóműves ujság, e szép és igaz felköszöntővel szemben? Szidalmazza a nemes grótot, a kinek valameny ősei oly nagy érdemeket szereztek a haza körül; kinél lelkesebb, becsületesebb hazafi alig van, a ki *Petőfi* ünneplésében is a mágnások közül talán egymaga vette ki. egész családjával az oroszlánrészt; mig ennek a *Bánffy*-csatónak minden hirtelen meggazdagodott új nemesje távollétével tündökölt. A P. H. jól tenné,

ha a czélzatos gáncs helyett a gróf *Károlyiak* hoz menno hazafiságot tanulni.

Ausztriában a kiegyezés megújítása következtében a czukoradó kilonkint 6 krral emelkedett. Emiatt a nemetek közt nagy a forrongás, a mely véres verekedésekkel egybekapcsolt tiltakozó népgyűlésekben nyilatkozik meg. A német sógorok azt akarnák, hogy a terheket mint eddig, csak Magyarország viselje.

Bűnös üzérkedők a halottakkal. *Gubics* György, egy budapesti nyugalmazott penzügyi számtanacsos, ki nagy tekintély és tiszteltetben állott, hamis nyugtákkal évek hosszú során át felvette a meghalt nyugalm. hivatalnokok fizetését s mire a napokban észrevették bűnét, 150,000 frttal károsította meg az államot. — *Hajdu-Böszörményben* pedig egyes üzérkedők a temetkezési tarsulatoknál 76 koros szegény embert biztosítottak be s fizették érték az illetéket lesve-várva halálukat; sőt, hogy ez mielőbb bekövetkezzék, „jószerűen“ pálinkazatták őket.

Különfélék.

— **Az utazás művészete.** Legtöbbit utazunk e hónapokban. Egy orvos ebből az alkalmából a következő dolgokat ajánlja az utazók figyelmébe: Kövér emberek ne utazzanak olyan helyre, hol köztudomás szerint sokat szoktak enni az emberek, soványak pedig ne keressék fel *Wörishofent* vagy olyan fürdőt, ahol czibere levest esznek ebédre. Az idegesek ne utazzanak *Ostende*ba vagy a monte carliói játéktarlangba, egy szóval idegizgató helyekre, a melancholikusok azonban igen. Kis gyermekkel ne utazunk olyan helyre, hol orvos a közelben nem lakik. Hegyes vidékre legalkalmasabb augusztus első feleiben utazni egész szeptember végéig, tengeri fürdőre pedig augusztus 10-től szept. 20 ig. *Ha tehetjük legalább 4 hétig tartózkodjunk a kiválasztott fürdőhelyen,* mert a kimerült testi szervezet csak ennyi idő alatt kezdi érezni a fürdőzés jótéteményeit. Kéjútazásra csakis teljesen egészségesen szabad elindulni, mert a legkisebb baj is könnyen rosszabbra fordulhat a vonatrázással a megváltozott életmód stb. folytán. A férfiak könnyű selyem vagy vászon ruha ingben utazzanak. Az igaz, hogy ez nem olyan elegáns, mint a szépen kikeményített fehér ing, de nem azért utazunk, hogy másoknak tessenek a mi elegáncziánk, hanem azért, hogy élvezetet találjunk. *Uj czipőben nem tanácsos utazni.* Elindulás előtt legalább 5—6 napig viselni kell a czipőt, hogy a láb beleszokjék s hogy ha a czipő esetleg szűk, még idejekorán kicserélhető legyen. Kezi gyógytárt magával czipelni felesleges, főleg antipyrin, fenacetirát stb. s más fejfájás ellen való porokat, mert azok vigyázatlan használata már sok embernek okozta hirtelen halálát. Forrásvizet a hegyek közt bármikor veszély nélkül lehet inni. Hogy ha a vízbe néhány csepp cognacot vegyítünk, akkor bármily kimelegedve es megizzadva vagyunk is, bátran ihatunk, régi kedvencz mondása a turistáknak, melynek azonban semmifele komoly alapja nincs. Hidegvizet felhevült állapotban inni mindig veszélyes. Pár percnyi hűsülés után azonban néhány ujni viz bátran iható, ha utána azonnal újra utnak indulunk. Hideg vízben fürödni nagyon egészséges, de felhevült testtel nem tanácsos; vízbe ugrás előtt feltétlenül locsolgassuk meg kissé testünket a vízzel. Ebéd után legalább is két órának kell eltelnie, hogy fürödni mehesünk. Sokáig időzni a hidegvízben nem jó. Nagyobb hegyi kirándulás előtt feltétlenül meg kell fürödni hideg vízben, mert az megacélozza az izmokat. Lefekvés előtt pedig ajánlatos a lábakat pár perczig spirituszban vagy spirituszszal vegyített vízben megáztatni. — Ha a talpot a hosszú ut feltörte, kenjük be szarvaszsírral vagy vaselinnal. Ugyanezt a szolgálatot a közönséges fágygyu is megteszi. Ezt azonban a járkálás előtt kell használni. Nők fűzőben ne utazzanak. Utközben is szigoruan megtartandók a megszokott étkezési idők s csak nagyon kevéssel szabad többet enni mint otthon; a mozgás és járkálás folytán ugyanis az ember ehebbé válik, mint rendes körülmények közt. Kevés podgyászszal utazszunk. A sok czókmók mindig csak kellemetlenséget okoz. Az utazás tartalma alatt lehetőleg feledjünk el mindenféle

házi bajt s egyéb kellemetlenséget és csakis a szórakozásra gondoljunk. Elutazás előtt biztossuk életünket, vagy legalább is baleset ellen biztossuk magunkat. Ne legyünk utközben se nagyon bőkezűek, se nagyon fukarok.

Szerkesztői üzenet.

„Mindig csak sírok.“ Sirjon csak mindig, mi azon csak örülni tudunk. Legközelebb siratjuk meg „A történet egy ebédéről“ nagyon kegyetlenül végződik; előbb az „ellenőrt“ bőtöltjük meg, csak azután bocsátjuk ki.

„Jaremeze“-t is semlegessé vagyis, általánossá teszszük egy kissé vonatkozásaiban; s csak aztán közöljük; mert így mégsem a nyilvánosság elé való. A másikat is előkerítjük, ha lehet.

Irodalom.

— **A katolikus Paedagogia** folyó évi 6-ik száma a következő gazdag es változatos tartalommal jelent meg: A keresztény klasszikusok kérdéséhez. (J. Gaume: Le ver ronguer des sociétés modernes ou la paganisme dans l'education című munkájából). — Szervezzük vallásos könyvtárakat középiskoláinkban. Irta: Fibiger Sándor dr. főgimnáziumi hittanár. Lubbock gondolatai a nevelésről. (Vége.) irta: Olasz József dr. — A szociális iskolák. Irta: Vethéssy József dr. — A művészetek ápolása iskoláinkban. Irta: Miklóssy István kir. katolikus gimnáziumi tanár. — Az erdélyi róm. kath. Státus középiskoláiban működő tanárok egyesületének alapszabályai. — Irodalom. — Prónai Antal: A piarista iskolák kezdete. — Vegyesek. (A katolikus autonomia és a kath. iskolaügy.) — Beküldött művek. — A Gyürky Ödön kitűnő szerkesztésében havonként megjelenő folyóirat célja a neveléstudományok katolikus szellemben ápolása, növelése különös tekintettel a katolikus középiskolázás ügyeire. — A magyar tanügyi irodalom terén határozottan hézagpótló folyóiratot figyelmébe ajánljuk olvasóinknak. Az előfizetési pénzek (4 forint egy évre) a kiadóhivatal címére (Budapest VIII., Pál-utca 7. szám, II. emelet 37-ik ajtó) küldendők.

— **Távolságot jelző térképek.** A kereskedelmiügyi miniszter fölmérte az ország összes közutait és térképeket készített, melyeken az allami és törvényhatósági közlekedési utak

jelezve vannak a távolságok föltüntetésével. A térképek alapján igen kényelmesen kiszámítható, hogy egyik község a másiktól hány kilométer-re fekszik. A kilométer pénzeket ezentúl e térképek alapján tartoznak kiszámítani azok a tisztviselők, akik hivatalosan utaznak. Minden egyes lap bolti ára 50 kr., a tisztviselők 30 krajcárjával vehetik. Kapható az államépítészeti hivatalban.

Terményárak.

Termény métermázsanként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	9	10	9	20
Kétszeres	—	—	—	—
Rozs	7	—	—	—
Arpa	—	—	—	—
Zab	5	40	5	50
Tengeri	5	—	5	10
Kása	9	—	—	—
Fehér paszuly	4	50	—	—
Tarka	4	—	—	—
Szilva	14	—	—	—
„ füstölt	—	—	—	—
Répeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja uj	1	20	1	30
Szalonna	—	—	—	—

Bocskay-utca 3. sz. alatt

4 szoba, konyha, kamara, terasszal, valamint pin-cze f. évi november 1-től

➡ **bérbe kiadó.** ➡

Értekezhetni ott helyben.

!!Jön! Jön! Budapestről!!

mely a fővárosban 50 sikeres előadást rendezett a legmelegebb pártolás mellett.

A legujabb bámulatos káprázatok. Ezek közül kiemelendők a szenzációs

NÓÉ BÁRKÁJA

nagy bibliai káprázat.

A fővárosban nagy feltűnést keltett:

Spiritisztikai csodák stb. stb.

a legközelebbi napokban a „Vigadó“-ban berendezett varázs-színházban lesznek bemutatva.

➡ Bővebbet a falragaszok! ➡

MILLENIUMI ÉREMMEL KITÜNTETVE.

Fehérneműm az „ezredéves kiállításon“

A nyári idény alkalmából

van szerencsém Szatmár város és vidéke n. é. közönségével tudatni, hogy

➡ a legujabb divatu ➡

NŐI RUHAKELMÉK

ÉS FÉRFI GYAPJUSZÖRÖVETEK

dus választékban érkeztek

Hazai iparcsarnokomba, hol a

➡ legszébb menyasszonyi kelengyéket ➡

a legrovidebb idő alatt legjutányosabban készíttetem.

Ugyancsak nagy raktár valódi szépeességi lenvásznak, damaszt, asztal- és ágyneműekben, kész női és férfi fehérneműekben.

A legnagyobb szőnyegraktár.

Ugyszintén függönyök, ágyterítők és asztalterítőkben nagy raktár; valamint a legujabb ruhadíszítések és sok más újdonságok.

A n. é. közönség nagybecsü látogatását kész szolgálattal kéri:

Páskuj Imre.

Szövetmintákat és árjegyzéket vidékre bérmentve küldök.

S A J A T K É S Z I T É S T

Egy elegáns úri fogat

2 POMPÁS LÓVAL S DISZES HINTÓVAL

Folyó hó 16-án, szerdán, a nagy vásártérben

ÖNKÉNYTTES ÁRVÉRÉSSSEL

eladatik.

**ORGONA-ÉPÍTÉSI
MŰINTÉZET**

Rieger testvérek

Budapest,
VII. Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr. Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolesőbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700 új orgonát

épített, melyek közül **245** esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz Olasz és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek

ingyen és bérmentve.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÓRY KÁROLY

**ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.**

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok.** Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket. Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** cikkek, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz tárgyat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását

kész szolgálattal

Gyóry Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és poharak.

Kép-keretezések igen olcsó árban.

**Ruházati műterem a főtiszt. papság részére
a „vörös kereszt”-hez.**

Kitüntette:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1899-ik őszi és téli idényre
papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli **havelokokat**, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül **18** frt, ujjakkal **24** frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve **34** frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból, tartós és diszes kivitelben. **Szövetek méter számra** is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után **olcsón** szállítanak.

Árjegyzékek és szövetminták **ingyen és bérmentve.**